

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji vsaka mesečno Din 15.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Radka cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni listi ne vračajo. — Nevrnjeni pisni listi se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značiln. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in usposabljanem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 99 • Maribor, torek, dne 29. avgusta 1939 • Leto XIV

Sporazum uveljavljen Nova državna ureditev

Posledice sporazuma: ustanovljena je banovina Hrvatska, sestavljena nova vlada, skupščina in senat sta razpuščena, napovedani so novi politični zakoni in volitve

Pretekli teden je prinesel odločitev v hrvaškem vprašanju, to je uresničenje že dolgo napovedanega in težko pričakovane sporazuma. Pogajanja za sporazum so se vodila v tajnosti, tako da je vsebina sporazuma postala znana šele za uradno objavo dne 26. avgusta.

Sklenitev sporazuma pomeni politični mejnik v razvoju državnega življenja v Jugoslaviji.

Dosednjo strogo centralistično obliko ureditve države, v kateri je bila osredotočena vsa zakonodajna, sodna in izvršilna oblast v Beogradu, je nadomestila nova (zaenkrat velja samo za novo banovino Hrvatsko), ki predvideva prenos velikega dela poslov iz okvira centralne (osrednje) oblasti na banovine.

Kaj ostane pridržano državi

Popolnoma nedotaknjena po novi

ureditvi ostane enotnost države in pravice krona; izključno osrednji državni oblasti podrejena ostane: vojska, skrb za državno varnost in pobijanje protidržavne propagande, podeljevanje državljanstva po izjemni poti, promet (železnica in pošta), verske zadeve, mednarodno pravni odnosi (zunanja politika), zunanja trgovina, carine, denar, menično, čekovno, trgovsko, konkurzno, obli-gacijsko, pomorsko in avtorsko pravo.

Pravica okvirne zakonodaje je pridržana državi

v prosvetni in socialni politiki ter sodnem pravu, kakor tudi v vprašanih lokalne samouprave (torej banovin in občin).

Nadzorstvo države

Država pa si je tudi ohranila pravico nadzorstva nad samostojnimi banovina-

mi in bo ustanovljeno posebno ustavno sodišče, ki bo razsojalo o vseh sporih, v katerih bi šlo po mnenju osrednje vlade za kršitev državnih interesov ali zakonov po banovinski zakonodaji ali ukrepah.

Vse te spremembe, ki pomenijo preureditev države, pa so prehodnega značaja, ker temelje na členu 116 ustave, ki pooblašča kralja, da v izrednih prilikah lahko izda tudi izredne ukrepe, tako za posamezne banovine, kakor tudi za vso državo.

Vlada, ki je sedaj prevzela posle, bo imela nalogo, da oživetvori sporazum, ki je bil sklenjen, to je predvsem, da izda nove politične zakone, omogoči izvajanje uredbe o banovini Hrvatski ter izvede volitve v skupščino, senat, banovine ter občine.

bo s kraljevo uredbo ustanovilo ustavno sodišče.

10. Državno nadzorstvo.
V zadevah, za katere je država pristojna z izdajanjem zakonov, more osrednja oblast dajati splošna navodila banovini o uporabi teh zakonov in lahko vrši nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov pri banovini, pri nižjih oblastih v banovini pa samo s pristankom banovine. V primeru spora je pristojno ustavno sodišče.

11. Prehodne določbe.
Ministrski svet mora skrbeti za izvršitev uredbe o banovini Hrvatski. Odredbe ministrskega sveta se bodo izdale s kraljevo uredbo. Dokler se obstoječi zakoni in uredbe ne spremenijo, odstanejo v veljavi. Do dneva sestanka sabora more kralj objavljati uredbe v zadevah iz pristojnosti banovine Hrvatske, ban pa skrbi za izvedbo teh uredb.

Osrednji državni oblasti so pridržane te-le pravice:

V pristojnost državnih oblasti spadajo posli, ki so posebnega pomena za splošne interese države in ki so:

1. skrb za državno varnost, pobijanje protidržavne propagande, izvrševanje politične obveščevalne službe za zagotovitev reda in miru;
2. za podeljevanje državljanstva in pristojna banovina, razen za podeljevanje državljanstva po izjemnem potu in odvzemanje državljanstva;
3. podeljevanje rudarskih koncesij, ki interesirajo državno obrambo bo izvrševala banovina sporazumno z vojaško upravo. Če bi se pojavilo nesoglasje, bo odločil ministrski svet;
4. izpolnjevanje in vzdrževanje državnih in prometnih ter ostalih državnih objektov;
5. verske zadeve;
6. mednarodni promet;
7. zunanja trgovina, kakor tudi trgovina med banovino in ostalimi deli države (edinstvo carinskega in trgovinskega področja);
8. zakonodaja o merah in utežih, zaščiti industrijske svojine, poslih zasebnega zavarovanja in zavarovalnih družb;
9. menično pravo, čekovno pravo, trgovsko pravo, konkurzno pravo, avtorsko pravo;
10. izrekanje kazni za kršitev predpisov o zadevah iz pristojnosti države;
11. postavljanje osnovnih načel prosvetne politike potom zakona, kakor tudi osnovnih načel o lokalni samoupravi;
12. splošna načela delavskega prava in zavarovanja, kakor tudi splošna načela vodnega prava.

Nova vlada Cvetković-Maček

V vladi je 5 ministrov JRZ, 5 ministrov Hrvaške seljačke stranke, 1 minister predstavnik samostojne demokratske stranke, 2 ministra predstavnika staroradikalne stranke in 1 minister predstavnik zemlji-radničke stranke.

Dne 24. avgusta je podal ministrski predsednik Dragiša Cvetković ostavko vlade, ker je z zaključitvijo pogajanj za sporazum s Hrvati, ki jih je vršil po nalogu kralja, namestništva, izvršil svojo misijo. Mandat za sestavo nove vlade je dobil Dragiša Cvetković in je bila dne 26. avgusta imenovana ta-le nova vlada:

- Predsenik vlade Dragiša Cvetković, predsednik vlade n. r.,
- podpredsednik ministrskega sveta dr. Vladko Maček, odvetnik v Zagrebu,
- pravosodni dr. Lazar Marković, minister v p. (staroradikal),
- prosveta Božidar Maksimović, minister v p. (staro-radikal),
- zgradbe dr. Miha Krek, minister na r. (JRZ),
- šume in rude dr. Džafer Kulenović, minister na r. (JRZ),
- ljudska telesna vzgoja Tomić Jevrem, minister na r. (JRZ).

- promet inž. Nikola Beslića, minister na r. (JRZ),
- zunanje zadeve dr. Aleksander Cincar-Marković, minister na r.,
- vojska in mornarica Milan Nedić, armijski general,
- minister za pošte, telegraf in telefon dr. Josip Torbar, odvetnik v Zagrebu (HSS),
- finance dr. Juraš Šutej, odvetnik v Sarajevu (HSS),
- minister brez portfelja dr. Smoljan Bariš, odvetnik iz Zagreba (HSS),
- minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres, odvetnik iz Zagreba (HSS),
- socialna politika in narodno zdravje dr. Srdjan Budisavljević, odvetnik iz Zagreba (HSS),
- kmetijstvo dr. Branko Čubrilović (SZS),
- minister brez portfelja dr. Mihajlo Konstantinović, univ. profesor v Beogradu,
- notranje zadeve Stanoje Mihalžić, pomočnik bana (HSS).

Od 18 ministrov je 11 Srbov, 5 Hrvatov, 1 Slovenec in 1 musliman.

Razpust narodne skupščine in senata

Na predlog nove vlade je kraljevo namestništvo razpustilo sedanjo skupščino

in senat. V obe ustanovi se bodo izvršile volitve neke nedelje v letu 1939.

Obseg pristojnosti banovine Hrvaške

Ustanovljena je nova banovina Hrvaška. Uredba glasi tako-le:

- 1. Obseg.**
Hrvaška banovina obsega: Savsko in primorsko banovino, nadalje se srezi Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradačac, Derвента, Travnik in Fojnica spoji v skupno banovino pod imenom Banovina Hrvatska. Sedež banovine je v Zagrebu.
- 2. Pristojnost:**
V pristojnost Hrvatske banovine se prenesejo: Posli kmetijstva, trgovine in industrije, šum in rudnikov, javnih del, socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje, pravosodja, prosvete in notranje uprave. Banovina Hrvatska bo pristojna za vse posle, ki spadajo po določeni veljavni predpisih v pristojnost banovin. Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti državnih oblasti na vsem ozemlju.
- 3. Finančna sredstva**
Banovina Hrvatska bo imela pravico pobirati določene dohodke in vršiti izdatke v okviru banovinskih proračunov; viri, oblika in vrste dohodkov, ki bodo pripadli banovini, bodo določeni s posebno uredbo, pravtako se bo s posebno uredbo uredilo vprašanje razdelitve državnih fondov, imetja in dolgov. Za leto 1939-40 dobi Hrvatska banovina vse kredite, ki so določeni v državnem proračunu. Ako ne bodo ti krediti zadostni, se bodo odobrili še naknadni krediti.

- 4. Zakonodajna oblast.**
Zakonodajno oblast v banovini izvršujeta kralj in senat.
- 5. Upravno oblast**
v banovini izvršuje kralj preko bana.
- 6. Sodno oblast**
v banovini izvršuje sodišče v imenu kralja.
- 7. Sabor.**
Banovina Hrvatska ima svoj sabor, ki ga tvorijo poslanci izvoljeni svobodno s splošnim enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem s predstavnostvom manjšin (ki torej ne bodo imele volilne pravice). Prvi volilni red in poslovnik sabora bosta predpisana s kraljevo uredbo. Volilni red more izpremeniti senat s zakonom, poslovnik pa z resolucijo sabora. Narodni poslanci uživajo imuniteto; sabor zaseda v Zagrebu, kralj razpušča sabor in odredi obnem nove volitve.
- 8. Ban.**
Bana imenuje in odstavlja kralj. Ban priseže kralju. Pismene akte kraljeve oblasti podpisuje ban, ki nosi odgovornost. Ban je odgovoren po zakonu o ministrski odgovornosti. Obtoži ga sabor, sodi mu banovinsko sodišče, v katerem so trije svetniki Stola sedmorice, oddelak A in trije sodniki upravnega sodišča v Zagrebu. Proti banovim odločbam je odprta pot na upravna in redna sodišča. Banovinski uslužbenci so podrejeni banu.

Seodnike okrajnih sodišč, kakor tudi uradnike do vključno 4. položajne skupine postavlja banovina. Policijska služba je v banovini podrejena banu.

Upravno sodstvo in računsko sodišče.

Upravne spore v zadevah iz pristojnosti banovine Hrvatske rešuje končno veljavno upravno sodišče v Zagrebu. To sodišče odloča tudi o tožbah predsednika ministrskega sveta, ki lahko toži, če smatra, da so bili z aktom bana prekršeni državni ali banovinski zakoni v škodo državnih interesov. Nad banovinskim gospodarstvom vrši kontrolo računsko sodišče, ki se bo ustanovilo.

9. Ustavno sodišče.

Za oceno ustavnosti zakonov in sporov o pristojnosti med državo in banovino Hrvatsko se

Tudi ostale banovine se lahko organizirajo po vzgledu Hrvatske

Izšla je uredba, ki določa, da se morejo s kraljevim ukazom razširiti določbe uredbe o banovini Hrvatski tudi na ostale banovine.

Prvi ban nove Hrvatske

Za prvega bana nove Hrvatske je bil imenovan dr. Ivan Šubašić, eden najožjih Mačkovih sodelavcev.

Pred novimi političnimi zakoni

Na podlagi člena 116 ustave je kraljevo namestništvo izdalo uredbo, s katero se ukinja zakon o volitvah narodnih poslancev (ni pa razvidno, ako tudi zakon o volitvah v senat) in pooblašča ministrski svet, da izda nov zakon o volitvah narodnih poslancev, potem pa še uredbe zakona o tisku, zakona o zdru-

ževanjih, zborovanjih in dogovorih, kakor tudi ostale politične zakone.

Ako se uredi tudi ostale banovine po primeru banovine Hrvatske, potem bo tudi v teh banovinah prišlo do volitev v banovinske svete na podlagi volilnega reda, ki bo objavljen s kraljevo uredbo.

Sovjetska vlada priznala nemški protektorat nad Češko in Moravsko

Takoj po podpisu nemško-sovjetskega pakta je sovjetska vlada obvestila poslanika Českoslovaške dr. Firlingerja,

da ne priznava več ČSR. poslaništva in mu svetovala naj zapusti Moskvo.

Nova orientacija komunistične internacionale

Preko Berlina poročajo, da je komunistična internacionala odredila, da morajo komunisti v vseh državah nemudoma izstopiti iz vseh odborov za obrambo proti fašizmu, ker je delo teh odbo-

rov naperjeno proti Nemčiji. V zvezi s tem se omenja tudi razmerje med komunistično internacionalo in Trockim. K. L. J. ...

S. dr. Avgust Reisman

50 letnik

Danes praznuje s. dr. Reisman pomembni življenjski jubilej — svoj 50. rojstni dan. Rodil se je dne 28. avg. l. 1889 na Počeniku pri Sv. Jakobu v Slov. goricah kot sin premožnega posestnika. Ljudsko šolo je obiskoval v domačem kraju, srednjo šolo pa v Kranju, nakar je odšel na univerzo v Prago. Leta 1915 je končal pravne študije na praški univerzi, spomladi leta 1918 pa je položil doktorat. Po sodni praksi na mariborskem sodišču med vojno, je postal odvetniški koncipijent pri odvetniku dr. Kukovcu Florijanu v Slov. Bistrici, kjer je zlasti v prevratnih dneh igral pomembno vlogo. Po dovršeni odvetniški praksi se je preselil v Maribor. Ker je čutil v sebi nagibne po javnem udejstvovanju in ga je zlasti privlačilo časnikiarstvo, je postal urednik »Jutra« v Mariboru. Meseca avgusta leta 1926 pa je otvoril svojo odvetniško pisarno.

Čeprav je bil sin premožnih staršev, mu v mladosti ni bilo baš z rožami postlano. Zlasti v dijaški dobi je trpel pomanjkanje, kar ni ostalo brez posledice za njegov poznejši življenjski razvoj.

Že kot dijak se je pričel udejstvovati v naprednih društvih. Kot visokošolec na univerzi v Pragi pa je postal učenec velikega filozofa in voditelja češkega naroda prof. T. G. Masaryka, katerega je naravnost oboževal. Vpliv slovanske Prage, kjer je dobil spoznal in vzljubil vrline češkega naroda, je znatno pripomogel, da je postal vnet pristav in zagovornik demokracije. Po vojni dobi se je nekaj let tudi aktivno udejstvoval v takratni SDS. Ker pa je stranka krenila po drugih potih, kot pa bi to narekovali nauki velikega Masaryka, zato se je kmalu oddaljil od nje.

Leta 1927, se je približal socialističnemu gibanju in pričel boj za uveljavljanje socialne zakonodaje, ki mu je posvetil vse svoje sile. Socialna zakonodaja, ki naj bi ščitila delavstvo je bila do tedaj le na papirju in se do-

mala nikjer ni izvajala. Nastal je oster in hud boj, ki je s. dr. Reismanu nakopal mnogo osebnih sovražnikov. Njegova zasluga je, da imamo danes obsežno judikaturu o socialni zakonodaji. Z neverjetno žilavostjo je vrtal in vrtal na spornih vprašanjih, ki so se pojavila v zvezi z izvajanjem socialne zakonodaje, dokler ni končno zmagal s svojo razlago in z ugovori uspel tudi pred najvišjim sodiščem. Za svoje delo često ni našel pravega razumevanja, ampak hudo nasprotovanje, vendar ni nikoli okleval. Pri tem delu ga najdemo še danes, prav tako živahnega, kakor v početkih.

Socialističnemu delavskemu gibanju se je popolnoma priključil v najtežjih dneh, ki jih je naše gibanje preživljalo in so omahljivali zapuščali naš pokret, kjer ni bilo pričakovati nikakršnih sinekur, temveč le udarcev. Tistim maloštevilnim intelektualcem, ki so vztrajali v našem gibanju se je priključil jubilat in od tega časa dalje krepko pomaga orati celino, zlasti tudi na polju izobraževalnega dela.

Čeprav se jubilat po otvoritvi odvetniške pisarne ni mogel popolnoma posvetiti časnikiarstvu, se mu vendar popolnoma ni nikoli odrek, temveč je v tem času izpod njegovega peresa izšlo ogromno sestavkov, kritičnih in polemičnih, zlasti pa člankov o socialnih vprašanjih. Spisal je lično priročno knjižico »Delovno pravo«, ki je izšla že v drugi izdaji in jo danes ni mogoče nikjer več nabaviti, čeprav so tako prva kot tudi druga izdaja izšle v za naše razmere izredno velikih nakladi. Pa tudi kot podlistkar se je uveljavljal. Lansko leto je napisal svoje spomine iz vojnih let, ki so izšli v posebni knjigi. V »Delavski Politiki« pa je bilo priobčenih tudi precej njegovih podlistkov.

Na stotine predavanj, ki jih je imel samo v zadnjih letih pričča, da se je zlasti zavedal, da je delavskemu razredu potrebna izobrazba, zato se je vedno rad odzval vabilom naših kulturnih in strokovnih organizacij, ki so prirejale taka predavanja. Vsa njegova predavanja so pa bila zvezana s praktičnim delom za razširjenje »Delavske Politike«, kateri neumorno pridobiva nove naročnike in čitatelje, v prepričanju, da delavec brez svojega časnika ne more biti vztrajen borec, na katerega se more gibanje zanesti.

Socialistično delavstvo je znalo pravilno ceniti njegovo delovanje v okviru naših svobodnih strokovnih in kulturnih organizacij, zlasti pa njegove napore za uveljavljanje socialne zakonodaje.

Za to delo je sposoben človek mehke narave in globokega občutka ter srčne kulture; kot takega ga poznamo po njegovih delih in tak nam izgleda v njegovih esejih.

Ob pomembnem življenjskem jubileju želimo, da bi nam narava jublanta ohranila še mnogo let svežega in čilega, da bi tudi v bodoče preko vseh ovir in kljub udarcem v življenju, lahko posvetil svoje sile in bogatekušnje v prid delavskemu razredu in lepši bodočnosti proletarijata.

Dama in po svetu

»Pričeti mora doba temeljnih reparacij«. — »Hrvatski dnevnik« piše, da mora po vstopu Hrvatov v vlado »smrten udarec zadeti korupcijo. Pričeti mora doba temeljnih reparacij in dobiti morajo zadoščenje vsi, ki so bili preganjani zaradi svoje vere v zmago pravice.«

Novi minister za socialno politiko dr. Srdjan Budisavljević je samostojen demokrat in gotovo ena najbolj simpatičnih osebnosti v novi vladi. Ako bo dr. Budisavljević tudi kot minister vztrajal na nazorih, ki jih je zastopal vse svoje življenje in zlasti v dobi diktature v naši državi, potem sme delavstvo upati, da bo dobilo pravico, da bo smelo samo odločati o svojih ustanovah in o tem, kako se bo uporabljati njegov denar, ki ga plačuje za zavarovanje, za borze dela in delavske zbornice.

Prepoved prodajanja delnic tiskarskih podjetij, ki izdajajo dnevnike, inozemcem. Vlada je objavila uredbo o prepovedi prodajanja delnic tiskarskih podjetij, ki izdajajo dnevnike, inozemcem. Kazen znaša 10.000 dinarjev ali 30 dni zapora in delnice zapadejo v korist države. S to uredbo skuša preprečiti vpliv tujih držav na naš tisk.

Dr. Juraj Krnjević, ki je živel več let v emigraciji, se vrne v Jugoslavijo ter prevzame važnejše politično mesto v hrvaškem kmetičkem gibanju ministra dr. Vl. Mačka.

Zveza gostinskih delavcev je dobila pri volitvah obratnih zapnikov v Beogradu: Urs v 14 podjetjih 22, Jugoras 0; v Zagrebu v 19 podjetjih Urs 40, Hrs 2; v Dubrovniku v 6 podjetjih Urs 14, Hrs 0.

20 profesorjev nadškolijske gimnazije v Zagrebu je prevzela država in s tem razbremenila nadškoliho.

Jugoslovanski generalni konzulat v Turčiji. Jugoslovansko poslanstvo v Tirani je bilo ukinjeno in priznan generalni konzulat. Novi generalni konzul je Milivoje Miličić.

Zagrebski velesjem je bil odprt 26. avgusta in bo trajal do 4. septembra.

Bolivijjski diktator Busch ustreljen. Pred par meseci se je bil pri diktatorske moči v državi Bolivija v Južni Ameriki general Busch, Nemeček po narodnosti. Busch je izbral zaupanje socialistov in ostalih demokratičnih elementov, katerim se je hlinil, ko je prišel do oblasti, je pa čez noč pretvoril Bolivijo v neke fašistično diktaturo ter pričel preganjati socialiste ter demokrate. Busch je sklenil važno trgovsko pogodbo z Nemčijo, kateri je prepustil izkoriščanje petrolejskih polj. Slava Buscha pa ni bila dolgožajna. Te dni so ga našli ustreljenega. Poročila si tozadevno nasprotujejo, ker nekateri trdijo, da je bil ustreljen, druga pa, da si je sodil sam.

Poskus reakcije v Čile, da z uporom vrže socialistično-demokratično vlado, je propadel. Upor je bil zaduščen.

Smrna nesreča na Špiku. Na Špiku v Martuljkovi skupini se je smrtno onesrečil akademik Albin Zupan.

Za 250.000 dinarjev je oskodoval mestno občino Velika Kikinda višji železniški uradnik Gregurek, ki je pobrano mestno uvoznino nakazal sebi namesto občini. Njegovo početje so odkrili po 13 mesecih.

Alli si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnost!

Nagrec je napadal ženske v banatski vasi Sv. Nikola. Najraje je prežal nanje nag v koruzi in kačar so prišle mimo je skušal zgrabiti tisto, ki se mu je najbolj dopadla. Ženskam pa to ni bilo všeč, najbrž, ker nagrec ženski, ki je bila v njegovem objemu, ni znal povedati nobenih sladkih besed. Revez tega tudi ni mogel, ker so ugotovili, da je — gluhomem.

Nad medvede so se odpravili lovci v travniškem srezu v Bosni, ker so medvedji že pričeli orožati ljudi.

Rokavice v orehovi lupini. Neka pariška modna tvrdka je razstavila rokavice iz nojeve kože, ki so tako tanke, da je eno rokavico iz te kože mogoče spraviti v orehovo lupino, par rokavic torej v dve orehovi lupini.

Poziv rudnika „Trepče“, da se pogaja z delavstvom

Rudnik »Trepče« v Srbiji je ustavljen. Angleška družba ni hotela obnoviti kolektivne pogodbe, s katero bi, kljub ogromnemu dobičku, neznatno zvišala mezde. Direkcija družbe je pa objavila oklic, da naj delavstvo pride na delo, kar znači, da družba ne namerava ustaviti dobičkanosni obrat.

Delavstvo izjavlja, da brez kolektivne pogodbe ne gre na delo in je zavrnilo tudi posamezne pozive.

Z ozirom na te vesti je glavni radniški savez interveniral v ministrstvu za šume in rude, da skliče nova pogajanja ter posreduje v sporu čim preje.

Ministrstvo je obljubilo, da bo posredovalo pri družbi v smislu opravičenih zahtev rudniškega delavstva.

Iz Češke

Eno leto obvezne delovne službe na Češkem. V smislu odloka češkega protektorata morajo na Češkem vsi moški od 16. do 27. leta opraviti enoletno obvezno delo.

Padec časopisov. V prejšnji češkoslovaški republiki je bilo 4500 časopisov, a danes jih je v Protektoratu le še 1500.

Zanimanje za muzeje. V mestu Domažlice si je nedavno ob priliki ogromnega obiska prošenja ogledalo 8500 obiskovalcev tamošnji mestni muzej, ki sicer celo leto ni zaznamoval take frekvence.

Kakšni ljudje silijo v ospredje na Slovaškem? Glasilo slovaške mladine »Nastup« je objavil članek o reprezentativnih predstavljajih Slovaške in navaia, da se silijo v opredeljevanje ljudje temne preteklosti, toda trdih komolcev, ljudje brez hrbenice, upogljiv in izdajalski ljudje, ki se tepejo za javne funkcije, por sebnost in inozemski reprezentanci. Ti ljudje nimajo čiste preteklosti, nikdar niso koreninili v slovaški zemlji, ampak so prehajali od Madžarov in od boljševizma k poljski orientaciji...

Pregon navijačev cen. Kjer je pomanjkanje blaga, se vedno pojavijo takoj tudi kot neizogibni spremljevalci stiske navijačji cen. — »Nova Doba« (Plzen) poroča, da je vrhovni urad za določevanje cen sprejel v kratkem času obstoja 9000 prijav radi draženja. Urad ima 1200 kontrolnih uradnikov. — Kazni so ostre, samo v Pragi cenijo višino denarnih kazni na četr milijon kron, v ostalih krajih Češke in Moravske pa na milijon kron.

V mesnih konzervah so tihotipili tuje valute iz Prage že več let neki verižniki, ki so v ta namen ustanovili posebno tovarno konzerv.

Wendlova »Marseljeza«, ki izide letos v »Cankarjevi družbi«, bo ogrela in navdušila slehernega človeka.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Ob sončnem zahodu je bil gozd tih in samotni, napolnjen s sladkim vonjem jelk in smrek, žareče pester, zlat in rdeč ter zelen; in človek, ki je stopal pod visokimi drevesi, je izgledal, kot da se staplja z barvami, in ko je zginil, je bilo, kot da je tudi on postal del divje, z drevjem obraščene pokrajine.

Old Baldy, najvišji vrh White Mountains, je kipek kvišku okrogel in gol, svetlozlato obrobljen v zadnjem tlečem siju zahajajočega sonca. Potem pa, ko je ognjeni kolot zatopil za obokane vrhove, je nastopila nenadna sprememba; s črnih, ostro nazobčanih pobočij se je spustil mrzel, vse zatemnjujoč strupen dih na gorski svet.

To je bila divja, gosto obrasla, na moči bogata pokrajina z mračnimi gozdovi in sočnimi travniki, deset-tisoč čevljev nad morsk gladino, od vseh strani obdana od puščave, v južni Arizoni — deviška domovina losov in divjih zveri, medveda, leva, volka in lisice, pa tudi zibelka in skrivališče krvi žejnih apašev.

Značilen za mesec september je bil v tej zemljepisni širini hladen močen vetrič, ki je navadno zapihal takoj po sončnem zahodu. Kot da bi ga nosil na svojih krilih, se je spuščal mrak, obenem pa je bilo čuti tudi tihe zvoke in glasove, ki jih popre, dokler je vladala tišina, ni bilo slišati.

Milt Dale, mož iz gozda, se je ustavil na robu obraščene gorskega hrbta, da bi poslušal in opazoval. Pod njim je ležala ozka, odprta in travnata dolina, iz katere se je čulo navzgor nerazločno žubere-

nje tekoče vode. Mezečo godbo je presekalo divje in nenadno pretrgano lajanje divjega prerijskega psa, ki je sledil divjačino. Nad glavo, na visoki jelki se je začul ščebet in šum divjih kokoši, ki so se nameščale k nočnem počitku, dočim so od one strani doline odmevali poslednji tihi klici divjega petelina, ki je iskal med vejevjem primernegega prenočišča.

Ostremu Dalejevemu ušesu ti glasovi niso bili čisto nič tuji, ampak so mu samo pričali o nespremenjenem, vedrem miru gozdnate pokrajine. Veselil se je tega, kajti pričakoval je bil, da mu bo udaril na uho topot kopit konj belih mož, ki bi ga bil tu gori, v tej nedostopni pustinji, poslušal samo s sovražtvom in zaničevanjem. On in Indijanec sta si bila prijatelja; ta okrutni sovražnik ni gojil nobenega srda napram samotnemu lovcu. Toda nekje v gozdovih se je potikala tolpa nepridipravov, ovčjih tatov, ki jih Dale ni želel srečati.

Ko je stopil na pobočje, se je nenadoma razlilo od Old Baldyja migljajoče svetlikanje poslavljajoče se plameneče večerne zarje in napolnilo dolino z lučjo in sencami, rumeno in modro, kot je bilo plamlenje neba. Tolmuni v potokovih vijugah so se lesketali v prijatni svetlobi. Dalejevi pogledi so blodili vzdolž vse doline in poslušali prodreti črno senco onostran potoka, kjer se je dvigala stena smrek, moleč svoj nazobčani, bodljikavi greben proti bledim oblakom. Veter se je oglasil nad drevjem in v zraku je zadišalo po bližajočem se dežju. Dale je okrenil hrbet umirajoči večerni zarji in krenil po ozki stezi v dolino.

Ker je bila noč blizu in se je pripravljalo k nevihti, ni hitel k svojemu, nekaj milj oddaljenemu taborišču, ampak je usmeril svoj korak k neki stari kladari. Ko je prispel tja, je bila že skoro noč. Pre-

vidno se ji je bližal; v tej stari kolibi, ki je nalčila ostalim kladaram, ki so ležale raztresene v dolinah, je mogoče prebival kakšen Indijanec, lahko pa tudi kakšen medved ali panter. Toda nič ni kazalo, da bi kaj dihalo za njenimi stenami. Potem je Dale opazoval oblake, ki so se podili po nebu in že je tudi začutil na obrazu hladno roso imega dežja, ki je prišel iz megle. Torej bo lilo vso noč! Nato je vstopil v kočo.

V naslednjem trenutku je začul nagel topot kopit dirajočih konj. Pogledal je ven in opazil v temi nerazločne, begajoče postave, čisto poleg, v neposredni bližini. Prišli so jahaje proti vetru, tako da je zamrl vsak glas. Dale je opazil petero konj z jezdec v sedlu — petero jezdecev na konjih se je izločilo iz teme. Potem je začul osorne glasove. Hitro se je obrnil, da bi se v temi pritipal od lestve, ki je, kakor je vedel, vodila na podstrešje; ko jo je našel, je hitro splezal navzgor in pri tem skrbno pazil, da ne bi povzročil s svojo puško kakšnega ropota; nato je legel na tla, ki so bila iz rant, prepletenih z dračjem. Komaj se je bil namestil, ko so se začuli koraki pri spodnjih vratih, ki so vodila v kolibo.

»Ho, Beasley, ste li vi tu?« je vpraševal močen glas.

Nobenega odgovora. Mož spodaj je godrnjal sam s seboj in zopet so zazvenele ostroge.

»Dečki, Beasleya še ni«, je vzkliknil. »Postavite mrhe po streho. Morali bomo počakati.«

»Čakati, hu!« se je začul čemerem odgovor. »Mogoče vso noč — in nikjer nič za pod zobe.«

»Drži jezik, Moze. Za nič drugega nisi na svetu kot da zreš. Spravite mrhe v kraj, par od vas pa naj urno nabere nekoliko drv.«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Dr. Augustu Reismanu k 50-letnici

V razburkane dneve je padel ta dan, ko petdeset let življenja praznuješ; vek Tvoj doslej ni bil s cvetjem nastlan, a vendar še v boljše bodočnost veruješ. Saj prišel bo dan, ko grozeči vihar z bliskom in strelo, umakne se soncu; da bi ga dočakal, to željo Ti v dar pošiljam. Ostani še dolgo nam čvrst in pokoncu!

T. M.

JESENICE

F. Rezek Urh umrl. Nekaj tednov za svojo drugo ženo je umrl v petek, dne 11. t. m. v Rovtahu pri Podnartu. F. Rezek Urh, stara martinarska korenina. S. Rezek je bil rojen 4. julija 1880, v tovarni KID je pa začel delati 1904. Letos je začel bolehati na posledicah prehladov, ki jih je dobil v vročih obratih martinarne in je računjal, da pojde po 35. letih v pokoj. Z drugo ženo, s katero se je poročil pred 4 leti in ki mu je umrla pred nekaj tedni, sta si kupila lani hišico v Rovtahu pri Podnartu, vendar tudi s. Urh ni dočakal pokoja, nego je odšel za svojo ženo v večni mir. Pokojnik je zapustil štiri odrasle otroke, ki jih je imel s prvo ženo, ter dva majhna otroka druge žene (eden osem mesecev, drugi menda 4 leta). Pokojnik je bil vso dobo svojega zaposlenja pri KID prepričan socialist, dolgoleten naročnik našega lista in zvest član vseh delavskih organizacij. Njegovim ostalim izražamo iskreno sožalje, pokojni s. Urh pa naj spi mirno ob svoji ženi v Selcah nad Škofjo Loko, kamor so ga prenesli z Rovtavo. **Gasilska loterija** je na Jesenicah prinesla dokaj sreče. Glavni dobiček je zadel tov. delavec s. Branc Ivan in to lep avto, ki mu bo gotovo napravil veselje. Zidar pri KID je zadel motorno dolo, tov. delavec s. Pagon je zadel 3 metre blaga, tov. delavec s. Kunčič Anton tudi nekaj. Čudno je, da se je sreča vsaj malo spomnila naše Gorenjske, ko vedno rajši gleda proti Štajerski in spodnjim krajem.

Vodja in propagator Zveze združenih delavcev (Jugorasa) g. Gaser Albin je odšel v Beograd menda kot tajnik centrale Jugorasa. Kako se bo ta ... človek počutil kot tajnik tako mešane organizacije nas res zanima, ... Morda nam bo g. Gaser kdaj kaj sporočil o tem!

Pomanjkanje sladkorja v kockah in prahu se že mesec dni čuti na Jesenicah. Sipe je še kolikor toliko dobili, kock in prahu pa ni. Za nekatere stvari je to zelo nerodno. Težko pričakujejo jeseniški delavci znižanje cene sladkorja, ...

LASKO

Nenavadna eksplozija v Laškem. V soboto dne 26. avgusta t. l. so začeli Laščani ob pol 9. uri dopolne ustaviti eksplozijo. Nekateri so domnevali, da je eksplozija kak kotel ali motor avtomobila. Na mah pa se je raznesla vest, da je prišel v gostilno R. kmet Z. iz Debrega pri Laškem 6 gumijastih balončkov tvrde »Bat'a«, ki jih mu jih je napolnil avtomehanih P. s karbidnim plinom. Iz neznanega vzroka pa so balončki nenadoma eksplozirali s strahotno detonacijo. Mala točilnica je bila na mah demolirana. Po vseh sobah so zazvenele sipe v kup črpinj. Učence so bile elektrone v radijskem aparatu, zdrobilo je stekleno ploščo stenske ure, ji odrgalo kovinski obod, pritisk plina pa je bil tako močan, da je odrgal prednji del točajne mize. Na glavnih vratih so bile razbite vse sipe, poškodovan pa je ves zidni omet. Učencega je tudi precej steklenega pribora. V lokalu so bili v hipu katastrofe: natararica S. B., ki je dobila pri sunku hud živčni pretres, da so jo prepehali v bolnico. Na srečo ji je bila usoda prizanesla z oglušitvijo. Navzoča sta bila tudi dva letoviščarja. Na licu mesta so se po nenavadni eksploziji zbirale trupe Laščanov. Stvarna škoda znaša okrog 1500 din. Oblast bi morala vsekakor prepovedati polnjenje Batovih balončkov s karbidnim plinom. Zvesti naročnici s. Štefci želimo skorajšnjega okrevanja.

KRANJ

Uspel pri krojevalni tečaj. Strokovna organizacija krojaških pomočnikov in pomočnic, to je »Srednje društvo oblačilnih delavcev«, podružnica v Kranju, je organizirala enotedenski pri krojevalni tečaj za svoje člane v dvorani »Cankarjeva doma«. Tečaj je vodil zastopnik učnega zavoda »Reform« iz Kočevja, g. Incinger Matija. Posečalo ga je 17 pomočnic in pomočnikov. Tečaj je prav dobro uspel, v popolno zadovoljnost vseh, ki so ga posečali. Organizacija krojaških pomočnikov in pomočnic je s prireditvijo tečaja pokazala, da ne vodi samo borbo za zboljšanje delovnih razmer svojih članov, temveč si prizadeva tudi, da bodo dobri delavci in tako sposobni, da dostanejo samostojni obrtniki.

Ponovna odkritja grobišč. Na severozapadu mesta v smeri proti Naklem, so delavci pri kopanju za traso nove ceste našli na ostankih grobišč, po znakih soede iz ilirske dobe. Pri nadaljnjem previdnem razkopavanju so našli še popolnoma dobro ohranjeno žaro s peplom, katero so oddali v ljubljanski muzej. Pričakujejo še novih najdb.

MEŽICA

Na meščanski šoli se bodo vršili popravni izpiti v četrtek, dne 31. avgusta ob 8. ure dalje. Vpisovanje pa bo 1., 2. in 3. septembra vsakokrat ob 8. ure dalje. Novinci naj pridejo k vpisovanju v spremstvu staršev oziroma odraslih svojcev. Učenci, ki prestopajo iz ljudske šole v meščansko šolo, morajo pri vpisu predložiti izpričevalo. (Dijaška knjižnica oziroma šolski izkaz ne zadostujeta). Ostale podrobnosti so priobčene na uradni deski.

LJUBLJANA

Sestanek ljubljanskih pekovskih pomočnikov (podružnice) je bil v nedeljo 27. t. m. v hotelu Lloyd. Reševal je dnevna vprašanja. Obsodil je agitacijo proti centralni organizaciji. Volil je dva člana v paritetno komisijo v zmislu kolektivne pogodbe. Sklenil je prirediti vinsko trgatavo dne 30. septembra v Mikličevih pro-

stori. Kratek referat je podal predsednik Strokovne komisije ter želel in čestital organizaciji, da se je pričela lepo razvijati. Mladi sodrugi peki so v podružnici jako delavni, tako da imamo lahko najlepšo nado v organizacijo.

MARIBOR

Prvo zborovanje novoizvoljenih Ursovih obratnih zaupnikov v Mariboru

se je vršilo včeraj v nedeljo, dne 27. t. m. v nabito polni dvorani Delavske zbornice.

Po pozdravnih besedah predsedujočega s. Zidanška je podal s. Vidovič obširno poročilo o izvršenih volitvah obratnih zaupnikov, ki so prinesle mariborskim Ursovim strokovnim organizacijam ogromno in absolutno večino. Nadalje je govoril o gospodarskem položaju obratnega delavstva, ki postaja vsled demontaže tukajšnje industrije vedno slabši. Merodajni činitelji dosedaj niso storili ničesar za podvig življenjskega standarda našega delavstva. Nujno potrebnih javnih del ni. Socialna zaščita nikakor ne odgovarja željam in potrebam delavstva.

S. Petejan omenja spremembo vlade, v katero so sedaj vstopili tudi predstavniki opozicije. Parlament in senat sta razpuščena, dosežani krivični volilni zakon je razveljavljen. Še tekom letošnjega leta lahko pričakujemo svobodne in tajne volitve v parlament. Sedaj so dani vsi predpogoji za čim hitrejšo konsolidacijo naših notranjih razmer. Omenja, da je

postal minister socialne politike, dr. Srdjan Budisavljevič, odvetnik iz Zagreba, ki je vedno pokazal mnogo razumevanja za interese delavskih slojev v državi in ki je vsekoli velik demokrat. Zato predlaga, da se novemu ministru socialne politike pošlje pozdravni brzojav s prošnjo, da čimprej odpravi krivice, ki so bile zadnji čas storjene svobodnim strokovnim organizacijam, prav posebno, da pregleda sklepe sedanjega upravnega odbora Delavske zbornice v Ljubljani ter iste razveljavi, v kolikor niso v skladu s pomirljivo duhom in konsolidacijo naših notranjih razmer.

S. Zidanšek predločuje zbranim zaupnikom pomen in potrebo strokovnega boja ter poziva vse navzoče k vztrajnemu delovanju za podvig in razvoj naših organizacij.

Zbrani zaupniki so z navdušenjem vzeli na znanje vsa poročila ter soglasno sprejeli resolucijo, ki bo poslana na merodajna mesta. Odposlana je bila tudi brzojavka novemu ministru socialne politike.

SEJA MESTNEGA SVETA

Po dolgem presledku se je minuli petek vršila seja mestnega sveta. Po uvodnih formalnostih je poročal za drugi odtok g. Aljančič, med drugim tudi o tem, da je svoječasno Zveza slovenskih mest sklenila, da bodo mestne občine v Ljubljani, v Mariboru, Celju in Ptujju ustanovile skupna taborišča za takozvane »delomirneže«, banska uprava pa tozadevnih predlogov ni odobrila. (Zanimivo bi bilo vedeti, kdo je mariborsko mestno občino zastopal na seji Zveze slovenskih mest dne 27. oktobra 1938, ko je bil sprejet tozadevni sklep.) Mestni svet se je nato bavil z regulacijo Trga Svobode. Po načrtu, ki ga je izdelal mestni gradbeni urad bo postavljen na Trgu Svobode spomenik kralju Aleksandru I. Načrt bo še predložen banški upravi v odobritev. Stroški za regulacijska dela so predvideni na 850.000 din. Nato je mestni svet odobril novi načrt mestnega grba, ki se od prejšnjega razlikuje v toliko, da je zelena barva nekoliko bolj živa in da je golob, ki je doslej bil obrnjen z glavo navzdol, obrnjen z glavo navzgor. S. Petejan

železniških delavcev in uslužbencev, katere je bila s tistim člankom prav tako prizadeta, ker je del godbenikov igral na omenjeni veselici. Komade, ki jih je igrala godba in katere smatra pisec dotičnega članka kot izzivanje, lahko čuje on in vsakdo, ki ga to zanima, pri koncertih vojaške godbe v mestnem parku in ob vsaki priložnosti priliki tudi v ljubljanskem radiu. Še posebej pa omenjamo zasluge, ki jih ima naša godba in njen kapelnik za obogatitve sporeda jugoslovanske glasbe. Kapelnik gosp. Schönherr je komponiral skladbe kot »Jugoslovanska rapsodija«, »Slovenska nedelja«, »Slovenski potpuri«, ki so našle splošno priznanje v glasbenem svetu. Te kompozicije je kot prva izvajala naša godba. Pri javnih koncertih izvaja naša godba dve tretjini sporeda slovenskih sklad in eno tretjino tujih. To so dejstva, zato je neopravičeno napadati našo godbo in želeli bi več objektivnosti, ker sicer izgleda, da se povračamo v čase, ko so »prijetelji« naše godbe s koli in boksarji prežali na naše godbenike, ter jim delali vse mogoče ovire, oziroma jih denuncirali.

Franc Pliberšek:

Potreba inteligence v strokovni organizaciji

Potreba inteligence v strokovni organizaciji

Vsako gibanje, posebno pa še naše strokovno, ki temelji na jasnem programu, z jasnimi cilji, naslanjač se na prastare pravice človeka, ki s svojim delom vse ustvarja, se poti in umira na polju dela, od katerega zavisi vse napredek, kultura, znanje in civilizacija, mora imeti organizacijo, čije ustroj lahko premagava vse ovire prizojenih ali priučenih slabosti članstva, da na ta način omogoči pristop vsakomur, kdor iz idealizma in prepričanja o potrebi boja za socialne pravice hoče, da pojača našo razredno skupnost.

Zato nam je predvsem potrebna tudi inteligence v naših strokovnih organizacijah.

Osredotočena mora biti ta inteligence v strokovnem pokretu v odboru vsake strokovne organizacije.

Skušnje zadnjih let uče, da brez inteligence v vodstvu organizacije ne gre. Vzgljedov imamo dovolj. Bil je čas, ko so organizacije rastle kot gobe po dežju. V njih je primanjkovalo inteligence in razpaslo se je prostaško obrekovanje namišljenega nasprotnika. To je pač šlo toliko časa, dokler so krivici pritirali organizacijo na rob propada in se je zadušila v demagogiji, ki so jo zganjali njeni funkcionarji.

Taka usoda čaka vsako organizacijo in odbor, ki gradi na taki podlagi. Ako je organizacija še tako dobro zgrajena, pa jo dobi v roko odbor s tako moralno kvalifikacijo, ki znači popolno pomanjkanje inteligence, je organizacija zgubljena. V prvem redu se pokaže inteligence vodstva organizacije, če o napakah svojega članstva dobrohotno diskutira, jih z lastnim vzgljedom odpravlja, kaže širokogrudnost napram članstvu in strogo sodi vsem javnim in tajnim nasprotnikom organizacije. Inteligenčno vodstvo organizacije mora vsakega člana in naj si bo to kdorkoli, pozvati na razgovor, kakor hitro zazna za dejanja, ki bi ulegla škodovati organizaciji ali ugledu funkcionarjev. Takemu članu je treba predočiti škodljivost njegovega početja in ga prepričati, da je njegovo početje škodljivo zanj in za organizacijo.

Odboru organizacije mora biti vsak član enak. Odbor mora spoštovati sleherno zaslugo člana, pa naj bo že ta velika ali mala, ker je vse doprinešeno na žrtvenik skupnosti, na žrtvenik borbe za moč in ugled organizacije. Odbor organizacije mora iskati iz lastne srede, iz vrst članov, svoje svetovalec, katerih mnenje v korist in napredek organizacije mora vedno upoštevati. Še mnogo je nalog, ki jih mora vršiti odbor organizacije, če noče utoniti v morju zavisti, demagogije, klečeplaztva in politične nemorale, ki jo srečavamo v današnjih ča-

CELJE

Sestanek cinkarniškega delavstva, ki ga je sklicala podružnica SMRJ je bil prav številno obiskan. Delavstvo je z zanimanjem poslušalo poročilo funkcionarjev o zadnjih uspešnih pogajanjih za sklenitev kolektivne pogodbe. Navzoči so se prepričali, da je uspeh le samo tam mogoč, kjer je delavstvo združeno v močni, enotni in svobodni strokovni organizaciji. Strokovna organizacija je tista garancija, ki jamči, da bodo delavski interesi zaščiteni in da bodo priborjeni boljši delovni pogoji. Delavstvo si lahko pribori le potom svoje organizacije pravice do dostojnega in človeka vrednega življenja. Soglasno je bilo sklenjeno, da se organizacija tako številčno, kakor tudi idejno dvigne, da bo kos vsem težkim nalogam, ki se pojavljajo in se bodo v najkrajšem času pojavile. Rešitev delavstva je izključno v svobodni in borbeni organizaciji.

Velika sodna razprava v zadevi Ilirske rudarske družbe v Lešah pri Prevaljah. Državno tožilstvo v Celju je obtožilo dr. Senčarja Dušana, notarja iz Prevalj, Sedeja Karla, lesnega trgovca na Prevaljah, Veržuna Ivana, lesnega trgovca v Černečah in Kralja Matevža, posestnika v Prevaljah, da so s svojim postopanjem in konkurzu oškodovali Ilirsko družbo oz. njene upnike za milijone. Razprava bo 29. avgusta ob 8. uri v razpravni dvorani št. 17.

RAB

Otok Rab je brez dvoma eden izmed najlepših letoviščarskih krajev na našem sinjem Jadranu. — Krasote tega kraja je mogoče uživati tudi redkim srečnim, pa tudi nesrečnim zavarovancem okrognih uradov in drugih zavarovalnih ustanov, ki iščejo tukaj svojega okrevanja, odnosno ozdravljenja. Tako je lahko rekli, da smo se tukaj znašli rekonvalescenti iz vse države in zastopniki vseh svetovnih nazorov. Med nami ni nobenih razprtij, temveč nas preveva samo želja po lepem vremenu in dobrem učinku morske klime na naše zdravje. Politiko seveda tudi dobro zasledujemo. Čitamo vse časopise. Tudi naša »Delavska Politika« se dobro uveljavlja. Vendar pri vsem tem se nam malo čudno zdi, kako da naš najbolje informiran list »Slovenec« nič ne omeni, kakšen bo kaj novi sporazum, temveč se samo omejuje na poročila drugih listov. Čudno, ali res nima glasilo večine Slovencev nobenega načelnega stališča k temu. Mi pozni radi vedneži bi radi kaj več vedeli o tem. Ali se nas hoče mogoče tako presenetiti, kakor so Rusi in Nemci Angleže in Francoze?

Maksim Gorki: »POLETJE«, socialni roman iz ruskih prevratnih dni je ravnokar izšel. Naroča se v naši upravi. Cena knjigi s 156 stranmi osmerke, je samo 10 dinarjev. Knjigo toplo priporočamo.

sih v vsem javnem življenju in ki je nalezljiva kot vsaka druga kužna bolezen.

Vsak strokovni odbor, ki ga ne vodi idealizem do organizacije, ki ga ne odklikuje vsaj majhno razumsko nadpovprečje, kaj kmalu zabrede ravno v tiste kalne vode, katerih bi se moral najbolj varovati.

Tukaj je treba omeniti največje zablodo odbora, ki vsled pomanjkanja vsake inteligence sovraži vsakega člana, ki s svojo inteligenco, kulturo in znanjem nadkriljuje posamezne člane strokovnega odbora. Takšna vodstva so največje zlo in poguba za organizacijo. To se prej ali slej maščuje, ker ta temna zabloda okuži tako posameznika kot celoto. To vzbudi v organizaciji najnižje instinkte osebnega obrekovanja, ki rodi nezaupanje in blatenje posameznika ali skupin, ki so mogoče največ žrtvovale za organizacijo.

Člani takšnega odbora ne iščejo nasvetov v organizaciji, pač pa jim je dobrodošel vsakdo, ki ima še tako bujno domišljijo v obrekovanju in zna uganjati demagogijo. Takšni odbori se tudi radi dičijo s pavovim perjem in si laste zasluge drugih za svoje. To so ljudje, ki tavaajo v nižnjah duševnih občutkov, ter se ne morejo povzpeli k spoznanju, seveda niti ne poznajo svojih nalog. V svojem samoljubju zatajijo vsakogar, ki se jim zdi napoti in stavlja lastno ugodje nad koristi splošnosti.

Kakor so inteligentni strokovni odbori koncentrirana sila vsake enotne, duhovno močne organizacije, tako je odbor z nizkimi instinkti in duševnim obzorjem največje zlo za organizacijo. Tu je prva kal razkrojiteljnega procesa, ki zapuša žalostne razvaline, kakor nas uči preteklost.

Ti problemi so važni za vse organizacije. Treba je slediti inteligentnim nagajenjem človeka. Popolnoma pokvarjene elemente je treba izločiti, kakor se izloči gnij sad od zdravega, da se ne okuži.

Strpljivost, odkritosrčnost in srčna kultura naj vodi odbore in članstvo. Odpravijo se naj vse skrivalice v organizaciji. Če je to kdaj potrebno, potem je to dandanes, ko se vsaka lahkomišelnost zavrnena ali izgubljena sila desetak potgreša, ko je vsako nizkotno strast treba dvakrat iztrebiti, da se očuva enotnost organizacije, da se očuva visoko duševno ravno v organizaciji, ki je edino orožje proti zablodam in obrekovalnim poskusom, ki zastrupljajo in končno upropastijo organizacijo. Duh zavednosti in odkritosrčnosti ter visoka srčna kultura naj vlada v organizaciji, to je inteligence.

Mednarodna napetost na višku

Izmenjava zadnjih not med Londonom in Berlinom

Po obisku angleškega poslanika Hendersona pri Hitlerju, kateremu je poslanik sporočil neomajno voljo svoje vlade, da je v slučaju oboroženega spopada na strani Poljske, je Hitler poslal angleški vladi odgovor, čigar vsebina ni znana. Angleška vlada razpravlja o tem razgovoru in trdi se, da bo predla-

gala Nemčiji šestmesečno premirje in direktnen sporazum s Poljsko. Angleška vlada vodi tudi razgovore z Roosevelton in na drugi strani z Rimom.

Mussolini baje priporoča Hitlerju mirno ureditev spora.

Vprašanje mir ali vojna je vprašanje nekaj ur.

Nemški predlogi nesprejemljivi

Pariški listi poročajo, da so predlogi v Hitlerjevem odgovoru na angleško poslanico nesprejemljivi. Pariz in London prepuščata Varšavi svobodne roke in odločitev v okviru dogovora, ki je bil sklenjen med vsemi tremi državami.

Turčija z Anglijo

Turška vlada je objavila, da se bo borila na strani Anglije in Francije proti vsakomur, ki bi poskušal napad v Sredozemskem morju.

Roosevelt za ohranitev miru

Poslanica poljskemu predsedniku Moscickemu in Hitlerju.

Roosevelt je naslovil dve poslanici, eno na predsednika poljske republike, drugo na Hitlerja, v katerih poziva oba državnika, naj pristaneta na mirno rešitev spora. Moscicki je takoj odgovoril pritrdilno. Ker od Hitlerja še ni prispel odgovor, je Roosevelt takoj sporočil Hitlerju odgovor Moscickega in ga ponovno prosil, naj pristane na pogajanja tudi on, da se rešijo neštevilna ljudska življenja.

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt

Angleško-poljski pakt podpisan

Govor Daladierja.

Po objavi prijateljskega pakta med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo so splošno pričakovali, da bo omajal zvezo med Anglijo in Francijo na eni ter Poljsko

na drugi strani. To se ni zgodilo. Vojaška pogodba med Poljsko in Anglijo je bila podpisana dne 26. avgusta v Londonu.

Iste dne je imel predsednik francoske vlade Daladier govor v radiu, v katerem je dejal, da je Francija delala vedno za ohranitev miru. Sedaj pa se nemške zahteve napram Poljski stopnjujejo. Gre za svobodo 35 milijonov Poljakov, pa tudi za svobodo vseh narodov. Francija pozdravlja mirovne napore Roosevelta, papeža in belgijskega kralja. Obenem pa občuduje pogum Poljakov, da se bore za svobodo in čast. Francija in Anglija tvorita en sam blok, ki hoče mir, toda tudi svobodo.

Predsednik Poljske republike Ignacij Moscicki

Francija na naslov Sovjetske Rusije

Resolucija parlamentarne odbora.

Parlamentarni odbor francoskega parlamenta je sprejel resolucijo, v kateri pravi, da nemško-ruski sporazum demantira politiko in doktrine Sovjetske Rusije in je v opreki z vojaško pogodbo, ki veže Sovjetsko Rusijo s Francijo in katere sovjeti niso nikdar odpovedali. Francoski parlament prepušča javnosti, da izreče svojo sodbo o tem, da se je Sovjetska Rusija v istem času, ko je vodila pogajanja s Francijo in Anglijo za sklenitev pakta v obrambo miru, tajno pogajala z Nemčijo. Pakt med Nemčijo in Rusijo je daleč od tega, da zagotovi mir. Toda ne more vplivati na Francijo, da ne bi izpolnila svojih obveznosti do zaveznikov.

Komunistični poslanci so sicer glasovali proti obsodbi Sovjetske Rusije, odbor stranke s Thorezom na čelu, pa je

sklenil, da odobrava politiko Daladierja in da bodo francoski komunisti iz-

Predsednik francoske vlade Daladier

vršili svojo dolžnost do domovine, ako bodo pozvani na vojno.

Francoska vlada je ustavila izhajanje komunističnih listov »L Humanité« in »Cé Soir«.

Katiček sodružic

O taktu

Takt je tujka, za katero pa v slovenščini nimamo primernega nadomestila. Izvira iz besede tangere, kar pomeni, dotikati se. Nešteto ljudi pozna dobro pomen te tujke, pa nimajo kljub temu prav nič takta, po drugi strani pa imamo nešteto ljudi, ki te besede nikoli niso čuli, pa je kljub temu vsaka njihova beseda in kretanja taktna. Takt pomeni fino občutenje tja do konca prstov, takt je čustivo za pravo razdaljo do sočloveka, takt nam pove, česa se smemo dotikati. Takt nam pa tudi veva, da se ne smemo dotikati odprtih ran, pa tudi ne slabo zaceljenih brazgotin, ki jih nosi vsak človek s seboj. Takt je utemeljen v čustvu. v smislu za drugo osebo, zato so čustveni ljudje bolj taktni kakor razumski. Takten je tisti, ki ima mnogo domišljije, da si lahko že v naprej predstavlja, kako bo vplivala na sočloveka beseda, kretanja ali dejanje. To pa zmore samo tisti, ki ima obenem tudi sposobnost, opazovati samega sebe, ki se zna gledati z očmi drugih. Takt je vedno prirojen in se ga človek, ki ga ima, skoraj ne zaveda. Nekoliko si pa lahko taktu tudi privzgojimo sami in drugim, da ne bomo vedno neprepozno spoznali, kako bi morali ravnati. Paziti pa moramo tudi, da se previdnost in obzirnost, ki sestavljata takt, ne izcimata v slabost in boječnost. Včasih je kar potrebno, da človek

ni samo nežen in mehak, ampak trd in robat. Najplemenitejši svet je vedno obzirnost, a brezobzirnost je proti brezobzirnim ljudem včasih kakor nevihta, ki prezačuje osveži in prenovi.

ZAPOVEDI ZA GOSPODINJE

1. Glej, da boš imela vedno vse potrebe in že je v ravnotežju s svojimi dohodki. Ne želi si nemogočega, ne bodi pa tudi nezadovoljna, če ne bo šlo vedno vse tako kakor bi si želela.
2. Ne loti se brez premisleka dela, ki ti pride slučajno pod roko. Napravi si natančen načrt, razpored dela, da se boš izognila vsem zakasnitvam in da ti bo šlo deo gladko in lahko od rok. Pri delu se ne prehituj, brez nujnih vzrokov ne prenehaj z začetim delom, ampak ga končaj.
3. Izogni se vsakemu nepotrebnemu delu. Postavi vsako stvar takoj nazaj na svoje mesto in sploh nikoli ne pusti, da nastane nered. S svojim vzgledom vplivaj na vso družino, da bo vsak pazil na red.
4. Odpravljaj sproti vsako deo. Čim večji bo kup strganega perila, tem težje se boš spravila na kranje, čim več se bo nabralo umazanega perila, tem težje bo pranje.
5. Razdeli si delo pravilno. Če hočeš danes natančneje osnažiti stanovanje ali pa če imaš pranje, naj bo indilni list sestavljen iz takih preprostih jedi, ki ne zahtevajo preveč dela in peklj.

Japonska, razočarana nad Nemčijo

išče stikov z Anglijo.

Dasi Nemčija še ni preklicala pakta proti kominterni, smatrajo na Japonskem, da je ta pakt že prenehal veljati. Japonska vlada je vložila protest pri nemški vladi radi sklenitve nemško-sovjetskega pakta, češ, da je s tem Nemčija enostransko prekršila dogovor o boju proti kominterni, ki ga je sklenila

z Japonsko. Japonski poslanik se tudi ni udeležil sprejema nemškega zunanje-ga ministra Ribbentropa na moskovskem letališču, niti ne gala-večerje, na katero so bili povabljeni vsi sovjetski dostojanstveniki.

Iz Tokija poročjo tudi o skorajšnjem zblizanju med Japonsko in Anglijo.

Spopadi med Poljaki in Nemci

Tako ob meji Gdanska kot tudi ob zadnjih dneh številni incidenti. En poljsko-nemški vojak je bil ubit.

Odpovedane svečanosti v Nemčiji

Nemška vlada je odpovedala proslavo 25letnice nemške zmage nad Rusi ob Mazurskih jezerih, ki bi se bila imela vršiti 27. avgusta v mestu Tannenberg v vzhodni Pruski. Na proslavi bi bil moral govoriti Hitler, na predvečer proslave pa poveljnik nemške armade general Brauchitsch. Ob Mazurskih jezerih so Nemci leta 1914 porazili mnogo močnejšo rusko armado pod poveljstvom generala Rennenkampfa. Kot zmagovalec se omenja pokojni nemški feldmaršal Hindenburg.

Proslava je bila odpovedana, ja radi tega, ker je mednarodni položaj napet.

Odpovedan je tudi kongres nacistične stranke, ki bi se bil moral vršiti v za-

četku septembra v Nürnbergu. Nekateri so pričakovali, da bo Hitler povedal svojo odločitev v Tannenbergu, oziroma na kongresu v Nürnbergu. Sedaj pa računajo s tem, da bo sklican nemški rajhstag, na katerem bo odkril svojo namere.

Nemčija daje zagotovila.

Nemška vlada je izjavila Belgiji, Nizozemski in Švici, da jih ne bo napadla, dokler bodo tudi druge države spoštovale nevtralnost teh dežel.

V Nemčiji uvedene krušne karte.

Nemška vlada je uvedla takozvani režim krušnih kart, ki ga mnogi poznajo še iz dabe svetovne vojne. Vse najvažnejše življenjske potrebščine bo mogoče dobiti samo na karte.

Mobilizacija

V Nemčiji so vpoklicani tudi vsi rezervisti med med 40. in 50. letom. Ustavljen je ves civilni letalski promet. Osebni avtomobilski promet istotako počiva in promet na železnicah za civiliste je ukinjen.

V Franciji je mobilizacija v teku. Maginotova linija je zasedena. Izdane so odredbe za izpraznitev Pariza. Iz Strassburga odhajajo cele skupine prebival-

cev. Mobilizacija je odrejena tudi v Angliji, istotako kliče Kanada pod orožje.

Svarilo angleških laburistov nemškemu narodu.

Angleški laburisti so izdali proglas na nemški narod, v katerem ga svare pred novo vojno in pravijo, da niso bili in ne bodo nikdar sovražniki nemškega naroda.

TRBOVLJE

Ušel jim je, pa so ga vlovili. V petek, dne 25. avgusta je med postajama Trbovlje in Zagorje skočil iz vozečega vlaka 25letni Ivan Baloni, ki sta ga dva orožnika peljala na italijansko mejo. Begunec jo je ucvrl po skalovju. Orožniki iz Trbovelj in Zagorja so ga zasledovali. Obkoljen se je moral vrniti s hruba proti progi. Orožniki so ga hoteli prijeti, tedaj pa se je begunec pognal v Savo in jo preplaval ter nato pobegnil v gozd na nasprotnem bregu. Šele tu so ga orožniki po daljšem iskanju prijeli vsega upehanega. Baloni je prosil, da naj ga ne izroče italijanskim oblastem.

Bučno olje, vedno sveže in dobro, nudi tovarna bučnega olja, Marlbor, Taberska ulica št. 7, pri mostu

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg.-pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in dot.

Zavaruje za pogrebnično zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za dobo mladotne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA